

Toespraak prof.dr. Alex Brenninkmeijer

De mooiste noot uit AB 2015

Mevrouw de Voorzitter, leden van de redactie, geachte dames en heren annotatoren van de AB,

Graag wens ik u allen geluk omdat noten van u allen zijn genomineerd voor de AB jaarprijs 2015! Deze ruime nominatie zegt iets over de kwaliteit van de AB en in het bijzonder over de kwaliteit van de annotaties. Als oud-redacteur van de AB kan ik - mede terugblikkend - constateren dat niet alleen de kwantiteit van de noten, maar ook de kwaliteit in de loop der jaren is toegenomen. Ik wens u en de AB toe dat u van jaar tot jaar erin slaagt om deze kwaliteit verder te verhogen.

Noten van u allen zijn genomineerd en dat brengt mij tot de keuze van de 'beste noot' uit 2015. Deze uitverkiezing berust op een inmiddels tienjarige traditie waarbij Jaap Polak, Ron van Male, Eric Daalder, Bart Jan van Ettehoven Jessica Hoitink, Willem Konijnenbelt, (wijlen) Tijn Kortmann, André Verburg en Gerdy Jurgens in eerdere jaren als jury zijn opgetreden. Zij hebben laureaten toegekend aan Rob Widdershoven, Tom Barkhuysen, Willemien Den Ouden, Lex Michiels, Rolf Ortlep, Michiel Tjepkema en Johan Wolswinkel.

Sommigen, waaronder redactievoorzitter Den Ouden, waren zelfs meerdere malen laureaat, waarmee zij haast voorspelbaar dit jaar buiten de prijzen gaat vallen. U ziet, ik ga nogal rigoureuus te werk en ik ga nog even door. Ook Leo Damen valt af. Vorig jaar kreeg hij een 'oeuvreprijs'. Ondanks zijn vele mooie noten over 'verwachtingen' in 2015, zou het verwondering wekken als ik hem nogmaals zou lauweren met de AB jaarprijs. Met het buiten mededinging plaatsen van Den Ouden en Damen wordt mijn keuze nog niet echt eenvoudig, want er blijven voldoende sterke nominaties over.

Bij mijn keuze moet ik corrigeren voor mijn eigen voorkeuren en vooroordelen. Als oud vice-president van de Centrale Raad van Beroep kan ik genieten van een heldere noot van Ruben van Arkel bij een disciplinaire ambtenarenzaak. Als oud Nationale ombudsman kijk ik met grote belangstelling naar een noot van Peter Stolk bij een oordeel van mijn opvolger Reinier van Zutphen en noten van Yvonne van der Vugt bij typische ombudsman problemen (PGB). Als lid van de Europese Rekenkamer lees ik met heel veel aandacht de doorwrochte noten van Willemien den Ouden en Jacobien van den Brink over EU terugvorderingszaken. Maar ik noem ook de mooie noot van Kortmann bij het arrest van de Hoge Raad over art. 7:12 lid 1 Awb niet de strekking heeft om de vermogensrechtelijke belangen van belanghebbenden te beschermen. Steeds leveren Brouwer en Schilder waardevolle noten over onderwerpen rond openbare orde en Brouwer ook in samenwerking met Gronings talent als Hattie van Kleef-Ruigrok en Berend Roorda. U begrijpt dat als ik u nu eervol vermeld u afvalt als laureaat voor dit jaar.

Sander Jansen stelt treffend ter inleiding van zijn noot: 'De Afdeling probeert in deze uitspraak een mijneveld te ruimen, maar slaagt daar niet in.' Dan lees ik graag verder. Herman Bröring suggereert in zijn noten opdrukken voor T-shirts C-bas' en 'Tussending'. Benny van der Vorm heeft een paar mooie noten gekraakt op het snijvlak bestuursrecht – strafrecht en ook Oswald Jansen maakte mooie overzichtsnoten de toetsing door de bestuursrechter van de machtiging tot het betreden van een woning. En mijn waardering voor de vele mooie noten die ik gelezen heb is niet uitgeput. Ik noem ook de wetenschappelijke noot van Jeanne Veldwijk en Jacobien Van den Brink over het Unierechtelijk vertrouwensbeginsel. Annemarie Drahmman schreef een degelijke noot over perikelen

rond standplaatsvergunningen. Christien Saris en Lisa van der Maden ontwierpen schitterende schema's om inzicht te geven in matigingsgronden in het Arboboetebeleid. Ik zal niet iedere annotator noemen, want er is veel kwaliteit om te roemen.

Het zo geordend en systematisch bestuderen van de belangrijke noten uit 2015 – mede geïnspireerd door nominaties vanuit de AB-redactie - was al met al voor mij een aangename bezigheid. Maar staan blijft: er zijn veel mooie noten. De keuze die ik ga maken is lastig. Ik wil mijn keuzeprobleem illustreren met de vraag aan U: *wat was volgens u de beste uitspraak die dit jaar in de AB heeft gestaan?* Zelfs als ik criteria voor rechterlijke uitspraken benoem zoals helder, consistent en overtuigend dan nog wordt het een hachelijke onderneming om één uitspraak als de beste aan te merken. Zoals 'de mooiste of beste rechterlijke uitspraak' in alle redelijkheid niet aan te wijzen valt, geldt dat ook voor 'de mooiste of beste noot'. Dit keuzeprobleem bracht mij bij het feit dat Woody Allen, een van de meest gelauwerde cineasten weigert om naar Oscar uitreikingen te gaan, hoewel hij zeer vaak genomineerd is geworden: 24 maal genomineerd en vier keer winnaar. (Hij was er wel in 2012 om iedereen te bedanken voor de steun na 9/11 aan 'zijn New York').

<http://www.npr.org/2012/02/24/147367956/why-woody-allen-is-always-mia-at-oscars>

Woody Allen gaat niet naar Oscaruitreikingen omdat hij er niet in gelooft. Hij stelt:

"The whole concept of awards is silly." "I cannot abide by the judgment of other people, because if you accept it when they say you deserve an award, then you have to accept it when they say you don't."

Deze relativerende woorden van Woody Allen betreffen het probleem van de vergelijking van 'kunst, van 'art', maar ik meen dat deze relativering mutatis mutandis ook voor de *ars aequitas* geldt. Van u allen zijn heel fraaie noten genomineerd. Dat legt de kern van mijn selectieprobleem bloot: als u blij zou zijn met het uitverkoren zijn als schrijver van de beste noot van 2015, dan moet u ook aanvaarden dat u door mij niet uitverkoren bent.

Er bestaan zinnige criteria voor noten: Bart Jan van Ettehoven noemde als criteria: een actueel onderwerp, liefst een onderwerp dat in ontwikkeling is; niet te lang; prikkelt de gedachten en voegt iets toe; vertelt kort en goed wat de uitspraak de moeite waard maakt en plaats de uitspraak in lijn met eerdere rechtspraak. Relevantie: De noot moet voor onze (gemeentelijke) praktijk relevant zijn, de annotator moet in zijn noot een verbinding kunnen leggen met die praktijk. Jessica Hoitink noemde: Een goede uitspraak met veel impact; geen al te wetenschappelijk epos, helder verhaal; toegevoegde waarde bijvoorbeeld door bredere context of trend en een aanzet tot discussie. Toch meen ik dat een noot je om de een of andere reden moet raken: 'hier gebeurt iets!', verwondering over de uitspraak en het commentaar van de annotator.

Mijn overwegende verwondering is verbonden met de noot bij de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep van 24 november 2014 over de Wet aanscherping handhaving en sanctiebeleid SZW-wetgeving. De noot geeft een volledig overzicht van de achtergrond van deze wet, hij bespreekt het advies van de Raad van State en een rapport van de Nationale ombudsman over dit onderwerp en hij schetst de gevolgen op heldere wijze. Hij legt ten slotte bloot dat de 'Wet aanscherping' een politieke gril was, die een waardig weerwoord vindt in toetsing aan internationale mensenrechten (geen zwaarder straf dan ten tijde van het feit toepasbaar was) en algemene rechtsbeginselen (evenredigheid).

De AB jaarprijs laureaat 2015 is Rogier Stijnen: Van harte geluk gewenst!

